

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 811.134.2'1(043.2)

MÎRZAC LAURA

**MICROSISTEMUL MIJLOACELOR DE EXPRESIE
VERBALĂ A PUNCTULUI DE VEDERE AL AUTORULUI
ÎN SPANIOLA CONTEMPORANĂ
(STUDIUL LINGVO-STILISTIC)**

**621.06 – Teoria textului; analiza discursului; stilistică
(limba spaniolă)**

Rezumatul tezei de doctor în științe filologice

CHIȘINĂU, 2020

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului Lingvistică Romanică și Comunicare Interculturală a Universității de Stat din Moldova

Conducător științific:

Ion Dumbrăveanu, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Referenți oficiali:

1. MANOLI Ion, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova
2. MELNICIUC Radu, doctor în filologie, conferențiar universitar interimar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Componenta Consiliului Științific Specializat:

1. PAVLICENCO Sergiu, Președinte al CȘS, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova.
2. ROȘCA Angela, Secretar Științific al CȘS, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova.
3. ZBANȚ Ludmila, membru al CȘS, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova.
4. PRUS Elena, membru al CȘS, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova.
5. CHIRIȚĂ Angela, membru al CȘS, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova.

Susținerea va avea loc la 3 septembrie 2020, ora 14.00, sala 201, bloc 3 USM, în ședința Consiliului Științific Specializat D 621.06-23 din cadrul Universității de Stat din Moldova, str. Alexei Mateevici 60, Chișinău, Republica Moldova MD-2009

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC www.cnaa.md

Rezumatul a fost expedit la „29” iunie 2020

Secretar științific al Consiliului științific specializat:

ROȘCA Angela, doctor în filologie, conferențiar universitar

Conducător științific:

DUMBRĂVEANU Ion, doctor habilitat în filologie, profesor universitar

Autor: MÎRZAC Laura

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate sunt determinate de situarea subiectului investigat la intersecția naratologiei și lingvisticii, acestea bazându-se, la rândul lor, pe rezultatele numeroaselor cercetări efectuate de-a lungul secolelor în domeniul filozofiei, psihologiei, matematicii și, bineînțeles, al artelor vizuale. Deși, începând cu a doua jumătate a secolului XX, s-au constituit diverse direcții de cercetare și a fost publicat un impunător număr de studii, care își propun să reflecte problematica *punctului de vedere* în toată complexitatea și varietatea sa, subiectul în discuție rămâne a fi și în prezent unul dintre cele mai controversate, în virtutea eterogenității criteriilor puse la baza elaborării tipologiilor naratorului, a confundării *punctului de vedere* cu tipul de narator, precum și a diversității terminologice care, indubitabil, creează multiple obstacole pentru o interpretare univocă a conceptului denumit *punct de vedere*.

În aceste condiții, posibilitatea explorării mecanismelor de funcționare a punctului de vedere al autorului în aspect interdisciplinar reprezintă un avantaj major, grație căruia metodologiile și ipotezele ce aparțin unor domenii diferite interacționează, cooperează și se asociază favorizând o abordare mai amplă și mai complexă a obiectului supus cercetării. Unul din principalele puncte de plecare ale cercetării propuse este elucidarea conceptului de *autor*, întrucât orice scriitură reprezintă, într-o formă sau alta, obiectivizarea *ego*-ului autorului, or acesta, la rândul său, este decisiv pentru opțiunile narrative și expresive, care vor configura întreaga operă. Într-o măsură similară este actuală și indispensabilitatea elucidării noțiunilor de *narator*, *personaj*, *lector* și *naratar*, relevanța acestora fiind condiționată și ea de importanța incontestabilă a instanței emițătoare.

Pornind de la aceste considerente, se creează premise pentru aplicarea criteriului de cercetare interdisciplinar și efectuarea unei conexiuni cu domeniul lingvo-stilistic, în vederea generării unor noi instrumente de analiză lingvo-stilistică, care se adaptează mai eficient la subiectul supus cercetării. La rândul său, analiza mijloacelor verbale identificate în cadrul corpusului de texte selectat a scos în evidență existența unei relații de interdependență, pe baza căreia s-a reușit a edifica un microsistem, un ansamblu coerent și structurat, constituit din resurse verbale de expresie a punctului de vedere a autorului.

Scopul lucrării rezidă în elucidarea principalelor forme de manifestare verbală a punctului de vedere al autorului, în aspect lingvo-stilistic, prin integrarea adițională a rezultatelor obținute în domeniul naratologiei, psihologiei, filozofiei și artelor vizuale. Pentru realizarea scopului, am trasat următoarele **obiective**:

- a urmări evoluția conceptului denumit *punct de vedere* și a identifica sferile de utilizare a acestuia;

- a structura informația multiaspectuală referitoare la conceptele *punct de vedere* și *autor*;
- a descrie mecanismele de funcționare a punctului de vedere în structura textului narativ;
- a aplica rezultatele cercetării teoretice la analiza materialului factic disponibil;
- a analiza mijloacele de expresie verbală a punctului de vedere al autorului în plan perceptiv, spațio-temporal și ideologic;
- a argumenta prezența resurselor lingvo-stilistice din cadrul formelor de reproducere mediată și directă a discursului, care condiționează actualizarea punctului de vedere al autorului;
- a stabili similitudinile și diferențele de scriitură în funcție de punctul de vedere adoptat și de formele de reproducere a discursului utilizate (mediată și directă).

Metodologia cercetării științifice. Suportul metodologic și științific al lucrării este determinat de scopul urmărit și de specificul și complexitatea problematicii studiate. În acest sens, relevante s-au dovedit a fi studiile și rezultatele investigațiilor întreprinse de asemenea cercetători notorii ca: P. Lubbock, N. Friedman, W. Booth, E. Leibfried, J. Lintvelt, Tz. Todorov, G. Genette, M. Bal, J. A. García Landa, M.A. Garrido Domínguez, R. Barthes, M. Foucault, C. Parfene, W. Schmid (naratologie); H. James, S. Iosifescu, E. Țau, E. Prus, T. Ciocoi (teoria literaturii); U. Eco, B. Uspenskii (semiotică); C. Maldonado, G. Verdín Díaz, M. Mancaș, M. Milh, L. Sokolova (gramatică); A. Yllera, T. Vianu (stilistică), C. Kerbrat-Orecchioni, A. Tusón Valls (teoria comunicării).

Metodele de bază la care s-a recurs în procesul de cercetare a subiectului în discuție sunt *analiza, sinteza și interpretarea*. Pentru a urmări constituirea conceptuală a punctului de vedere a fost aplicat, de asemenea, *studiul diacronic*. *Metoda analizei descriptive și comparative* a fost valorificată în cadrul sistematizării unei serii de teorii ce vizează tratarea interdisciplinară a problematicii punctului de vedere, precum și a relevării principalelor mecanisme de funcționare a mijloacelor de expresie verbală a acestuia în narațiunile diegetică și nondiegetică. *Metoda analizei funcționale* ne-a servit pentru identificarea principalelor funcții îndeplinite de multiplele mijloace de expresie verbală a punctului de vedere în limba spaniolă contemporană, pe diferite segmente ale corpusului de texte analizate. Totodată, am utilizat *metoda deductivă și inductivă* în vederea formulării concluziilor cu caracter general și particular. În ceea ce privește *interpretarea*, aplicarea acesteia ne-a permis să identificăm multiple scenarii și modalități de actualizare a punctului de vedere, în funcție de opțiunea narativă a autorului și poziția adoptată de către narator și să formulăm constatările și concluziile de rigoare bazându-ne pe un amplu inventar de mijloace gramaticale, lexicale și stilistice, caracteristice pentru cele cinci dimensiuni fundamentale ale conceptului în discuție: perceptivă, spațială, temporală, ideologică și verbală.

Noutatea științifică a lucrării rezidă în încercarea de a prezenta o abordare integratoare a subiectului investigat, situat la confluența naratologiei și lingvisticii, complementare fiind și

cercetările efectuate în domeniul filozofiei, psihologiei, teoriei literaturii etc., care au reușit a fi orientate într-o direcție comună. Astfel, grație extrapolării rezultatelor obținute în aceste domenii de investigație asupra naratologiei și lingvisticii, s-a reușit elaborarea unui model propriu de analiză a mecanismelor de funcționare a mijloacelor de expresie verbală a punctului de vedere al autorului în plan perceptiv, spațial, temporal și ideologic, care vine să confirme o dată în plus caracterul universal al conceptului în cauză.

Semnificația teoretică a lucrării constă în sistematizarea abordărilor și concepțiilor existente asupra *punctului de vedere al autorului*, precum și în oportunitatea identificării unor noi manifestări verbale ale acestuia, datorită tratării interdisciplinare care, la rândul său, urmărește (re)descoperirea altor căi de abordare și aprofundare a fenomenului studiat și aplicarea modelelor teoretice identificate pe un corpus de texte literare selectate în acest scop.

Valoarea aplicativă a tezei este determinată de posibilitatea implementării rezultatelor obținute în parcursul academic universitar, și anume, în cadrul cursurilor de analiză textuală, naratologie, lingvistică textuală, stilistică, hermeneutică.

Din aceste considerente, ne-am propus să analizăm mecanismele de funcționare a mijloacelor de expresie verbală a punctului de vedere în cadrul formelor de reproducere mediată și directă a discursului, pe baza exemplelor preluate din trei romane spaniole semnate de scriitoarele Carmen Laforet, Ana María Matute și Almudena Grandes, și anume, “Nada” („Neant”), “Primera memoria” („Primele amintiri”) și “Los besos en el pan” („Să săruți pâinea”).

În aspect didactic, valoarea aplicativă a lucrării constă în posibilitatea de a utiliza interpretarea materialului faptic și a concluziilor formulate, în calitate de suport de curs la predarea disciplinelor teoretice și practice de Stilistică, Lingvistică textuală, Hermeneutică și Naratologie.

Punctul de plecare al cercetării îl constituie **ipoteza**, conform căreia:

- Aplicarea criteriului interdisciplinar la cercetarea problematicii punctului de vedere este indispensabilă, dat fiind caracterul universal al conceptului în discuție.
- Obiectivizarea totală a scrierii se arată a fi imposibilă, întrucât aceasta reprezintă rezultatul opțiunii individuale a autorului, care nu poate fi decât subiectivă.
- Mijloacele de expresie verbală a punctului de vedere al autorului din cadrul formelor de reproducere mediată și directă a discursului comportă oportunități și avantaje similare, eficiența lor fiind condiționată, în exclusivitate, de instanța emițătoare.

Rezultatele științifice obținute au la bază recunoașterea caracterului universal și interdisciplinar al problematicii tratate, fapt care a permis dezvoltarea unui model interpretativ al funcționării mijloacelor lingvo-stilistice de expresie verbală a punctului de vedere al autorului.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată actualitatea și importanța problemei abordate, sunt determinate scopul și obiectivele cercetării. De asemenea, este elucidată semnificația teoretică și valoarea aplicativă a tezei. Sunt specificate reperele metodologice, metodele de cercetare și sunt formulate postulatele propuse pentru susținere. Se prezintă sumarul compartimentelor tezei.

Capitolul 1 intitulat **Parcursul evolutiv-istoric și constituirea conceptuală a punctului de vedere** reprezintă o sintetizare a cercetărilor care abordează problematica *punctului de vedere* din perspectiva filozofiei, psihologiei, artelor vizuale și teoriei literaturii și care au determinat, ulterior, configurarea unui concept teoretic fundamental în cadrul naratologiei. De asemenea, include o trecere în revistă a principalelor direcții de cercetare a fenomenului în discuție și analizează contribuția școlilor anglo-saxonă, germană, austriacă, rusă, franceză, olandeză și românească.

În paragraful **1.1 - Repere interdisciplinare în abordarea punctului de vedere** sunt argumentate divergențele terminologice ale conceptului în discuție, deoarece, în literatura de specialitate, conceptul denumit *punct de vedere* a suscitat constant interesul cercetătorilor, dat fiind caracterul complex și adesea neunivoc al acestuia. Dacă în limbajul comun, de cele mai multe ori, punctului de vedere îi corespunde accepția de opinie, părere sau judecată, atunci contextele specializate îi imprimă conceptului în cauză semnificații distincte, fapt care se reflectă și în numeroasele oscilații terminologice înregistrate în acest sens. Astfel, paralel cu termenul „punct de vedere”, în literatura de specialitate se utilizează frecvent termenii-metafore „unghi de vedere”, „optică”, „viziune”, „focalizare”, „perspectivă” etc. care, în opinia specialiștilor, „nu provoacă riscuri de confuzii grave, deoarece, - cu excepția eforturilor de singularizare – sensul rămâne același”.

Referindu-ne la corelația filozofie – naratologie, urmează să menționăm poziția filozofului spaniol José Ortega y Gasset vizavi de problema dată, care stabilește o legătură între categoria *punctului de vedere* și abordarea epistemologică a realității, proprie concepției filozofice relativiste. „Realitatea, care, de fapt, este singulară, se arată a fi multiplă, ținând cont de faptul că fiecare persoană privește lumea din propriul său punct de observație, adică dintr-o perspectivă specifică. În felul acesta, percepția și cunoașterea realității variază în funcție de perspectiva adoptată în fiecare caz concret, ultima prezentându-se ca o componentă inseparabilă a realității.” [14, p.199]

Teoria literaturii scoate în evidență meticulozitatea cu care urmează a fi selectat naratorul-exponent al punctului de vedere, dat fiind că accesul acestuia la realitatea înconjurătoare devine posibil doar datorită posibilităților sau restricțiilor pe care i le dictează

inteligența, sensibilitatea, vârsta, nivelul de cultură etc. Viziunea acestui subiect perceptor-locutor este, prin definiție, subiectivă și include o porțiune „limitată” a experienței sale, întrucât autorul îi interzice accesul la cunoașterea absolută. Abordarea *punctului de vedere* în teatru și cinematografie nu constituie altceva decât o continuare fidelă a tradiției preluate din artele vizuale și o conlucrare activă cu literatura și naratologia.

Or, în ceea ce privește contribuția artelor vizuale la soluționarea mai multor probleme legate de controversalele conceptului în discuție, ținem să menționăm că o abordare unilaterală a perspectivei are drept consecință o interpretare eronată a conceptului în cauză, care poate genera în practică rezultate diametral opuse. Astfel, rolul științelor exacte nu trebuie absolutizat, întrucât, în aceste condiții, prioritatea acordată aspectului tehnic și calculelor matematice exacte favorizează reducerea fenomenelor artistice la reguli stricte, retragerea pe plan secundar a veridicității imaginilor reprezentate, a factorilor estetic și afectiv.

Din cele expuse mai sus rezultă că realizările actuale ale literaturii, naratologiei, semioticii, stilisticii etc. la prezentul capitol sunt o consecință firească a implicării eforturilor complementare din domeniul filozofiei, matematicii, psihologiei, opticii fiziologice, artelor vizuale etc., datorită cărora devine posibilă suplینirea unor eventuale carențe care pot surveni în urma unei abordări unilaterale, la care ne-am referit și anterior. Prin urmare, colaborarea dintre diferite discipline va fi întotdeauna binevenită pentru că rezultatul acesteia se va materializa în identificarea unor noi soluții care vor facilita studiarea unui fenomen atât de complex și neunivoc cum este *punctul de vedere*.

În paragraful **1.2 - Direcții de cercetare a punctului de vedere** este elucidată contribuția principalelor școli de naratologie ai căror reprezentanți au fost preocupați de problema în cauză. Inițial, se face referire la rezultatele cercetărilor efectuate în cadrul direcției de cercetare anglo-saxonă (P. Lubbock, Wayne C. Booth, N. Friedman), al căror aport major constă în elaborarea unei **tipologii inductive** a tehnicii narațiunii. Un alt semnificativ punct de reper îl constituie și disocierea a două aspecte opuse ale punctului de vedere, și anume: în primul caz, lectorul se confruntă cu naratorul și îl ascultă (*telling*), iar în al doilea caz, se confruntă cu istoria și o observă (*showing*), favorizând în cadrul acestei opoziții cea de-a doua opțiune. Totuși, a doua jumătate de secol de la începutul secolului XX vine cu o reacție dură la adresa acestei privilegieri, or criticile parvin din cadrul aceleiași arii de investigație. Astfel, Wayne C. Booth afirmă că opoziția *showing/telling* este ambiguă, medierea povestirii este inevitabilă, iar dispariția discursului autorului este iluzorie. De asemenea, savantul american constată, cu părere de rău, că ceea ce reprezintă, inițial, o simplă descriere a unor opțiuni formale, de care se putea servi scriitorul, a ajuns să se transforme, într-un final, într-o dogmă normativă subminând în felul acesta

autoritatea marilor romancieri. În același timp, atenția cercetătorului se îndreaptă asupra aspectelor etice ale problemei în discuție, în calitate de argument principal fiind invocate dilemele morale pe care le poate genera „nedivulgarea” identității autorului.

În anii 70 ai secolului trecut au fost formulate și principiile de bază ale **tipologiei narrative germane** cunoscute, de asemenea, cu denumirea de *combinatorie tipologică germană* (E. Leibfried, W.Füger). Este evident faptul că la baza constituirii prezentei tipologii s-a aflat criteriul combinatoriu, al cărui esență rezidă în asocierea mai multor categorii pare, în urma căreia cercetătorii obțineau un anumit tip de narațiune romanescă. Totuși, carențele care pot fi semnalate în urma analizei acestei teorii vizează omiterea unui număr considerabil de criterii puse la baza clasificărilor și lipsa unui principiu unificator riguros.

Cercetătorul austriac Franz K. Stanzel este autorul unei tipologii narrative, la baza căreia se află așa-numita „**triadă a situațiilor narrative**”, alcătuită din trei categorii fundamentale, și anume: persoana, perspectiva și modul. Tipologia elaborată de către F. Stanzel în 1979 a servit drept punct de reper pentru numeroase studii teoretice centrate pe analiza textelor narrative, însă conceptul-cheie al acestei teorii – cel de situație narativă, s-a dovedit a fi complicat și confuz. Cercetătorul distinge trei situații narrative (1. La persoana întâi; 2. Auctorială; 3. Personală), elemente constitutive ale cărora sunt cele trei categorii narrative menționate anterior (persoana, perspectiva și modul), fiecare dintre acestea axându-se pe o opoziție binară.

O contribuție substanțială în dezvoltarea teoriei punctului de vedere a fost înregistrată de către cercetătorul rus Boris Uspenskii în lucrarea sa *Poetica compoziției (Поэтика композиции, 1970)*, care a avut un impact semnificativ asupra evoluției ulterioare a naratologiei. B. Uspenskii reușește să introducă în naratologie un nou model al punctului de vedere, care vizează nu doar literatura, ci și practica discursului cotidian, precum și formele reprezentative ale artei.

Deși mai mulți cercetători menționează că, uneori, anumite criterii, pe care B. Uspenskii le pune la baza acestei **tipologii culturale** sunt lipsite de claritate și provoacă interpretări discutabile sau chiar eronate acesta reușind, mai degrabă, să întreprindă o analiză practică a punctelor de vedere, decât să elaboreze o teorie tipologică, contribuția pe care a adus-o savantul la dezvoltarea naratologiei în spațiul estic și cel occidental este semnificativă, întrucât îi revine meritul incontestabil de a fi abordat pentru prima dată problema punctului de vedere în calitate de fenomen, care poate fi actualizat în multiple planuri.

Tratarea punctului de vedere în cadrul **școlii franceze de naratologie** se datorează contribuțiilor meritoase ale lui J. Pouillon, Tz. Todorov etc., or, una dintre cele mai operante teorii elaborate până în prezent rămâne a fi așa-numita teorie a focalizării, propusă de către consacratul lingvist francez Gérard Genette în celebra lucrare *Figuri III (Figures III, 1972)*.

Perspectiva narativă este calificată de către cercetător drept element asociat categoriei de mod, constatându-se, în acest context, confundarea constantă a două probleme esențiale, și anume: *cine vede?* și *cine vorbește?* Astfel, fundamentul pe care își sprijină teoria G. Genette îl reprezintă viziunile diferențiate de J. Pouillon și dezvoltate ulterior de Tz. Todorov, însă terminologia lansată de această dată este distinctă. În scopul evitării unor conotații care vizează, exclusiv, percepția vizuală, G. Genette recurge la utilizarea termenului de *focalizare* distingând următoarele perspective: *focalizarea zero, focalizarea internă și focalizarea externă*.

Printre reprezentanții de frunte ai **școlii olandeze de naratologie** îi putem menționa, în primul rând, pe M. Bal, care supune unei analize critice și completează teoria genettiană a focalizării și, bineînțeles, pe J. Lintvelt, care întreprinde o încercare de a elabora o tipologie narativă universală, propunându-și să schițeze o clasificare care ar dispune de toate instrumentele necesare pentru analiza oricărei structuri.

În **spațiul românesc**, cercetările ce vizează nemijlocit problematica punctului de vedere nu sunt numeroase. Totuși, relevanța acestora nu este de neglijat, datorită contribuției aduse de S. Iosifescu, N. Manolescu, C. Parfene, T. Vianu, R. Zafiu etc. În **spațiul basarabean**, se remarcă prin relevanță studiile publicate de E. Țau, E. Prus, T. Potîng, O. Creangă etc. Deși în cadrul acestora problematica punctului de vedere este tratată sub diferite aspecte, așa ca analiza diverselor teorii ale perspectivei narative, aprofundarea cercetării modalității, abordarea problematicii punctului de vedere într-un studiu aplicat, rezervat perioadei interbelice și aplicarea conceptului de centru deictic la reprezentarea perspectivei narative în baza unui model articulat pe trei niveluri ale comunicării narative, fundamentalitatea acestei categorii complexe în calitate de tehnică narativă este recunoscută unanim.

Actualmente, **concepția naratologului german Wolf Schmid** despre punctul de vedere este considerată drept una dintre cele mai operante și complexe, dat fiind faptul că aceasta generalizează experiența teoriilor anterioare luând în calcul avantajele și carențele semnalate până în prezent. În accepția lui W. Schmid, punctul de vedere este definit ca „**o confluență de condiții generate de factori externi și interni, care influențează asupra percepției și transmiterii evenimentelor**”, or, aceasta constituie și definiția noastră de lucru, la care aderăm. Teoreticianul german distinge cinci planuri în cadrul cărora se poate manifesta punctul de vedere (perceptiv, spațial, temporal, ideologic, verbal) menționând totodată că între factorii externi și interni, care condiționează percepția și transmiterea evenimentelor și cele cinci planuri evidențiate există o conexiune directă. [37, p. 67-68]

În această ordine de idei, precizăm că analiza materialului factual disponibil este inserată în **modelul teoretic propus de cercetătorul german Wolf Schmid**, în opinia căruia opera

narativă presupune o structură comunicativă complexă și implică prezența autorului, în postură de instanță emițătoare reală, care prezintă actul narativ înlăptuit de narator. În felul acesta, ne propunem să urmărim potențialele scenarii de manifestare verbală a punctului de vedere al autorului în plan perceptiv, spațial, temporal și ideologic, reieșind din faptul că punctul de vedere al autorului se prezintă într-o structură ierarhică, care se reflectă în următoarea formulă: **autorul empiric optează pentru un subiect-perceptor/locutor (narator diegetic/nondiegetic sau personaj), îl dotează cu o identitate, îl situează într-un cadru spațio-temporal, îl transformă în exponent al unei ideologii și îi atribuie un discurs corespunzător factorilor enunțați anterior.** În aceeași ordine de idei, vom menționa varietatea terminologică utilizată pentru a desemna conceptul în discuție, or, în cadrul acesteia, am optat pentru termenul *punct de vedere*, în pofida faptului că adesea este invocată imperfecțiunea termenului dat, care face recurs doar la percepția vizuală. Totuși, beneficiind de o utilizare amplă, acesta a reușit să se înrădăcineze în naratologia contemporană și să capete o semnificație metaforică care transcende limitele vizualului pentru a se referi la o multitudine de aspecte ale narațiunii.

În **capitolul 2** intitulat **Exprimarea punctului de vedere prin intermediul formelor de reproducere mediată a discursului** am justificat, inițial, selectarea corpusului de texte literare prin evoluția tradiției literare spaniole în perioada care include mijlocul secolului XX – începutul secolului XXI, precum și prin identificarea în cadrul acestuia a mărcilor unui fenomen controversat și neunivoc, denumit „scriitură feminină”. Acestea fiind spuse, urmează să menționăm că textele literare selectate în acest scop au fost preluate din romanele “Nada” („Neant”, 1944); “Primera memoria” („Primele amintiri”, 1959) și “Los besos en el pan” („Să săruți pâinea”, 2015), acestea aparținând autoarelor spaniole Carmen Laforet (1921 - 2004), Ana María Matute (1926 - 2014) și Almudena Grandes (1960), ale căror scrieri se disting printr-un stil irepetabil și îndrăzneț și prin predilecția pentru o tematică originală, care nu încetează să impresioneze milioanele de cititori care au optat și continuă să opteze pentru o lectură de calitate.

În paragraful **2.2 - Structura și instanțele comunicării narative** am considerat oportună efectuarea unei analize a structurilor externă și internă ale comunicării narative, acestea exercitând o influență decisivă asupra rezultatelor finale ale mai multor cercetări în domeniu. În vederea elucidării structurii externe (autor – operă - cititor) am analizat trei studii emblematice în care se reflectează pe marginea „desfășurării” conceptului de autor în accepția tradițională a acestuia, și anume: *The Death of the Author* (*Moartea autorului*, 1967) de Roland Barthes; *Qu'est-ce qu'un auteur?* (*Ce este un autor?*, 1969) de Michel Foucault și *Interpretation and Overinterpretation* (*Interpretare și suprainterpretare*, 1992) de Umberto Eco. În toate aceste lucrări se optează pentru o abordare a problemei în discuție din perspectiva relației dintre subiect

și limbaj și centrarea atenției pe text ca atare, limbajul transformându-se într-un nucleu care asimilează celelalte instanțe, considerate în mod tradițional externe acestuia. Reprezentând una dintre aceste instanțe, autorul urmează să fie analizat din interiorul discursului.

În urma acestei analize, am reușit să constatăm că teoriile centrate pe dispariția autorului au avut și continuă să aibă nu doar adepți, ci și numeroși oponenți. Aceștia generează o nouă serie de polemici care, fiind abordate în raport cu teoriile enunțate anterior, se situează la polul opus. Esența acestor discuții critice se poate rezuma la următoarele: este oare de neglijat totalmente figura autorului empiric? În aceste condiții, devine evidentă importanța incontestabilă a fiecăruia dintre elementele constitutive ale narațiunii, între acestea stabilindu-se o legătură indisolubilă, care condiționează, în mod inevitabil, scriitura imprimându-i un caracter unitar.

Astfel, ținem să subliniem o dată în plus că niciunul dintre elementele elucidate (*autorul – opera – cititorul; naratorul – narația - naratarul*) nu urmează a fi neglijat, întrucât, în absența a cel puțin unuia dintre acestea, întreaga rețea de relații sistemice va înceta să mai funcționeze. În această ordine de idei, ne referim, în primul rând, la autorul empiric, al cărui statut a fost supus unor transformări radicale pe parcursul ultimelor decenii. Cu toate acestea, o eventuală subestimare a autorului real ni se pare neîntemeiată și injustă. Indiferent de gradul de empatie dintre autor și narator, ultimul nu reprezintă altceva decât un „instrument”, „o mască”, o instanță fictivă în cadrul căreia se revelă, în mod obligatoriu și inevitabil, autorul empiric - o ființă reală, dotată cu rațiune și sensibilitate care, în virtutea unor trăiri sau circumstanțe concrete, reușește să transforme o experiență comună într-o narațiune memorabilă.

În cele ce urmează, am efectuat o trecere în revistă a **formelor de reproducere mediată a discursului (paragraful 2.3)**, și anume: *discursul narativizat (povestit)*, care se caracterizează prin a fi cel mai distant și mai reductor și care înregistrează numai conținutul actului vorbirii, fără a reține din acesta vreun element formal; *stilul indirect (discursul transpus)* care, deși în raport cu precedentul, este mai mimetic și, în principiu, capabil de exhaustivitate, nu îi poate garanta destinatarului o fidelitate deplină față de discursul pronunțat *de facto*, precum și subvarianta stilului indirect – *stilul indirect liber*, caracterizat prin amalgamarea unor elemente gramaticale ale stilului indirect cu anumite nuanțe semantice ale replicii originale. În acest context, urmează să subliniem că, în cadrul formelor de reproducere indirectă a discursului, rolul-cheie îi revine naratorului, care nu se limitează la transpunerea unei comunicări în propoziții subordonate, ci constă în a o comprima, a o integra în propriul său discurs și, prin urmare, a o *interpreta* recurgând la propriul său stil.

Paragrafele 2.4 - Mijloacele de expresie verbală a punctului de vedere din cadrul formelor de reproducere mediată a discursului. Narațiunea diegetică și 2.5 - Mijloacele de

expresie verbală a punctului de vedere din cadrul formelor de reproducere mediată a discursului. Narațiunea nondiegetică prezintă o structură identică fiind divizate în 3 subparagrafe, conform planurilor de manifestare a punctului de vedere al autorului, pe care le distinge cercetătorul german W. Schmid (perceptiv, spațial, temporal, ideologic), diferența dintre acestea bazându-se, în exclusivitate, pe disocierea între narațiunea diegetică și nondiegetică.

Punctul de plecare pentru elucidarea planului perceptiv îl constituie pronumele personale, întrucât, în mod tradițional, este stabilită o analogie între persoana narativă și categoria gramaticală a persoanei. Totuși, în spatele unei aparente facilități de clasificare după criteriul persoanei gramaticale, se ascunde o altă varietate de criterii ambigue, care vizează un asemenea aspect important cum este referentul acestui pronume. În cazul narațiunii la persoana întâi, subînțelegem că referentul este naratorul, iar în cazul narațiunii la persoana a treia, acesta coincide cu personajul.

În aceste condiții, urmează să subliniem și importanța selectării adecvate a identității *eului* narant, întrucât aceasta reprezintă una dintre cele mai semnificative decizii care urmează a fi luate. Este evident că aceeași istorie va trebui să fie abordată diferit în funcție de identitatea subiectului enunțării ținându-se cont de faptul că vârsta, originea socială sau geografică, nivelul de cultură, circumstanțele etc., se vor reflecta, inevitabil, în cadrul discursului.

Con frecuencia me encontré sorprendida entre aquellas gentes de la calle Aribau por el aspecto de tragedia que tomaban los sucesos más nimios, a pesar de que aquellos seres llevaban cada uno un peso, una obsesión real dentro de sí, a la que pocas veces aludían directamente.

El día de Navidad me envolvieron en uno de sus escándalos; y quizá porque hasta entonces solía estar yo apartada de ellos me hizo este más impresión que otro alguno. [42, p. 65]

După cum se poate observa, în funcție de identitatea naratorului, se va scoate în evidență sau, dimpotrivă, se va trece cu vederea atitudinea afectiv-emoțională, distanța sau gradul de implicare în istoria narată. În exemplele citate, anume identitatea naratorului este cea care îi imprimă discursului un grad sporit de afectivitate, în virtutea faptului că experiența prezentată îl vizează în cel mai direct mod. În consecință, identificăm prezența unui fond lexical marcat din punct de vedere afectiv (*sorprendida, tragedia, obsesión, impresión*), precum și a unui număr suficient de unități lexicale neutre care obțin valori stilistice datorită unei interacțiuni realizate în cadrul contextului materializându-se în structura mai multor figuri de stil: *el aspecto de tragedia que tomaban los sucesos más nimios* (oximoron); *aquellos seres llevaban cada uno un peso, una obsesión real dentro de sí* (metaforă); *me hizo este más impresión que otro alguno* (comparație); *algo demasiado real* (hiperbolă) etc. În aspect gramatical, prezintă interes utilizarea adverbilor

dubitative *quizás, acaso, tal vez*, care accentuează inaccesibilitatea naratorului la o cunoaștere absolută, în virtutea vârstei și a lipsei de experiență.

În urma analizei efectuate devine posibilă identificarea unei serii de **mijloace gramaticale, lexicale și stilistice**, incluse în cadrul a treisprezece tabele ilustrative. Unul dintre aceste tabele este prezentat în continuare.

Tabelul 2.1 Mijloacele de expresie verbală a punctului de vedere al autorului din cadrul formelor de reproducere mediată a discursului. Narațiunea diegetică.

Planul perceptiv

Gramaticale	<ul style="list-style-type: none"> • Mărcile gramaticale ale persoanei întâi singular • Mărcile gramaticale ale persoanei întâi plural • Adverbele și locuțiunile adverbiale cu valoare dubitativă • Modul Conjunctiv • Modul Condițional • Viitorul anterior
Lexicale	<ul style="list-style-type: none"> • Vocabularul afectiv • Vocabularul peiorativ • Verbele modale de opinie, de cunoaștere
Stilistice	<ul style="list-style-type: none"> • Elipsa • Comparația • Metafora • Hiperbola • Oximoronul

În ceea ce privește **planurile spațial și temporal**, menționăm că, în accepția lui W. Schmid, diferența de receptare a evenimentelor urmărite va depinde, în primul rând, de poziția spațială, pe care o va adopta naratorul în raport cu acestea. Anume acest fapt îl va determina pe subiectul-observator să-și centreze atenția asupra detaliilor unor fapte și să treacă cu vederea altele, pentru a-și „construi istoria” în strictă conformitate cu poziția adoptată. Semnificația sintagmei *punct de vedere spațial*, subliniază cercetătorul, trebuie înțeleasă literalmente, acesta diferențiindu-se net de celelalte planuri, în care termenul *punct de vedere* capătă o semnificație metaforică. La rândul său, punctul de vedere temporal, desemnează distanța dintre receptarea primară și ulterioară a evenimentelor. „Receptarea” presupune, în acest context, nu doar impresia inițială, ci, de asemenea, procesarea și conștientizarea acesteia, odată cu deplasarea punctului de vedere pe axă temporală, în urma căreia se vor produce schimbări care vor afecta gradul de cunoaștere și esența aprecierii. În funcție de creșterea sau descreșterea distanței temporale, se va putea amplifica sau restrânge aria de cunoaștere și, în consecință, va fi posibilă o revalorificare a evenimentelor receptate. [37, p.68-69]

Astfel, **mijloacele verbale identificate, prin intermediul cărora se manifestă dimensiunea spațială și temporală a punctului de vedere în narațiunea diegetică sunt: adverbele deictice de loc, adjectivele calificative, timpurile Modulului Indicativ (Presente de**

Indicativo, Pretérito Indefinido de Indicativo, Imperfecto de Indicativo, Pluscuamperfecto de Indicativo); vocabularul afectiv; enumerația; antiteza, topografia.

La rândul său, **punctul de vedere ideologic** se constituie pe baza unor factori care determină atitudinea subiectivă a observatorului față de evenimentele contemplate, și anume, cunoștințele, modul de gândire, aprecierea, nivelul de cultură generală. Receptarea este condiționată de cunoaștere, or asupra acesteia influențează, de asemenea, aprecierea. În exemplele analizate cu referire la narațiunea la persoana întâi, evenimentele sunt contemplate prin prisma unei viziuni feminine, datorită căreia narațiunea capătă, adesea, puncte de tangență cu procedeele psihanalitice, manifestând tendința de a rememora trecutul pentru a se referi la etapa copilăriei, caracterizată printr-o critică acută a sistemelor educative, menite să reprime libertatea conștiinței; a adolescenței și, bineînțeles, a tranziției de la adolescență la maturitate. Prin urmare, aspectul ideologic este marcat de o apreciere feminină subiectivă, din care se desprinde o pronunțată încercare de autocunoaștere și autojustificare, or mijloacele verbale prin intermediul cărora se concretizează această dimensiune sunt: *verbele dicendi; verbele modale de opinie, verbele de percepție auditivă, vizuală; interogația retorică, enumerația, anafora.*

Analiza **planului perceptiv din cadrul narațiunii nondiegetice** a revelat multiple puncte de tangență cu narațiunea diegetică, atenția principală fiind centrată, și de această dată, asupra utilizării pronumelor personale, în special a mărcilor gramaticale ale persoanei a treia singular, care deviază, periodic, spre incorporarea mărcilor gramaticale ale persoanei întâi plural, deoarece o menținere constantă a perspectivei omnisciente a naratorului se arată a fi extrem de dificilă, uneori, chiar contraproductivă, deoarece multiplicarea perspectivelor comportă avantajul de a asigura accesul unor noi viziuni. În rezultatul incorporării acestora, discursul se caracterizează printr-o „fragmentare” extrem de subtilă, care nu generează o lectură univocă, ci una diversificată, consecință firească a caracterului multiperspectivist. **Mijloacele verbale, prin intermediul cărora se manifestă dimensiunea perceptivă a punctului de vedere în cadrul narațiunii nondiegetice sunt cele ce urmează:** *mărcile gramaticale ale persoanei a treia singular, mărcile gramaticale ale persoanei întâi plural, adverbele deictice de loc; antroponimele; epitetul, comparația, metafora, antiteza.*

În plan spațial și temporal, naratorul nondiegetic omniscient poate adopta orice postură față de faptele narate punându-și în valoare, astfel, privilegiul cognitiv, deplasându-se în timp și spațiu *ad libitum* și dispunând de libertatea de a pătrunde în conștiința oricărui personaj. În definitiv, este vorba despre un narator care, practic, nu se confruntă cu restricții. Totuși, oricât de exhaustivă ar pretinde a fi, nicio narațiune nu ne poate pune la dispoziție o cantitate nerestricționată de informații, întrucât aceasta implică, inevitabil, un proces de selectare și, în

consecință, un ansamblu de incluziuni și excluderi cu caracter spațial, temporal, perceptiv, cognitiv, ideologic, moral etc. Din cele expuse anterior rezultă următoarele: în pofida faptului că acest narator este dotat cu ubicuitate spațială și temporală, informația susceptibilă de a fi reprodusă în cadrul discursului va depinde, în primul rând, de „imperfecțiunea” captării perceptive, fenomen care mobilizează subiectul perceptor constrângându-l să „fragmenteze” obiectul perceput și, în consecință, să-l priveze de complexitate. În felul acesta, se poate observa că percepția implică o interacțiune conflictuală, dificilă, care obligă subiectul observator să pună în aplicare diverse strategii de captare a obiectului.

Interacțiunea dintre subiectul perceptor și obiectul care urmează a fi supus percepției se transformă într-un indiciu al distanței dintre aceștia. La rândul său, distanța se caracterizează prin variabilitate și *profundzime* care se poate manifesta la nivel spațial, temporal, afectiv, cognitiv etc.. Prin urmare, este eronată afirmația potrivit căreia obiectele îndepărtate își diminuează proporțiile, iar cele apropiate și le intensifică. Totuși, cert este faptul că, la distanță, obiectul oferă mai puține puncte de reper pentru a putea fi captat, deci, este insuficient angrenat în puterea exploratoare a subiectului.

Totodată, profundimea se bifurcă în alte două dimensiuni: *intensitatea* (intensitatea puterii afective) și *extensia* (cantitatea). În acest fel, pentru subiect obiectele lumii înconjurătoare se constituie treptat.

A pesar de las estufas, su casa sigue siendo una nevera. Las ventanas son tan viejas como los muebles, todas tienen el marco desencajado y dejan pasar el aire por más tubos de silicona que ella gaste intentando rellenar los huecos. El móvil solo pilla cobertura en el exterior, donde aún no hay jardín, ni porche, ni nada. [...] Pero la huerta le da alegrías y Enrique que cada mañana parece más feliz y cada noche vuelve a casa más contento con lo que hace, le alegra aun más que ver crecer sus lechugas. [41, p. 138-139]

Și de această dată identificăm prezența unei antiteze complexe, care se actualizează expres prin intermediul conjuncției adversative *pero*, contrastul fiind generat de un puternic impuls afectiv, întrucât spațiul interior al casei este perceput drept unul ostil și rece (*su casa sigue siendo una nevera, las ventanas tan viejas como los muebles, todas tienen el marco desencajado, dejan pasar el aire* etc.), în raport cu cel exterior al naturii (*la huerta le da alegrías, parece más feliz, vuelve a casa más contento, le alegra aun más*), perceput drept spațiu vital, în care se poate regăsi fericirea deplină. Esența acestui contrast poate fi explicată prin factori de natură subiectivă, care vizează, în mod direct, circumstanțele, timpul, atitudinea sau starea de spirit a subiectului perceptor.

Hace unos meses empezó a ir a la mezquita con sus padres y cada día pasa más tiempo allí, pero sabe que suele ir a un cibercafé todas las noches. Allí, después de mucho buscar, Ahmed ha acabado encontrando una web donde reclutan voluntarios para ir a luchar a Siria, porque él no está dispuesto a seguir besando el pan de la miseria. [41, p. 327]

Un alt spațiu ostil, mai puțin obișnuit, în virtutea imaterialității sale, - *una web*, precum și un spațiu asociat acesteia – *un cibercafé*, configurează o altă antiteză, inclusiv datorită valorilor peiorative, pe care le capătă în context neologismele citate. Astfel, sintagma *ir a la mezquita* se opune sintagmei *ir a luchar a Siria*, proximitatea se opune depărtării scoțând în relief aspirația spre o viață nouă și nedorința revenirii în trecut (*él no está dispuesto a seguir besando el pan de la miseria*). Mijloacele verbale la care s-a recurs în vederea actualizării planului spațio-temporal al punctului de vedere din cadrul narațiunii nondiegetice sunt următoarele: *adverbele și locuțiunile temporale și de loc, adjectivele calificative la gradul superlativ, prezentul narativ; vocabularul afectiv, sufixele diminutive, neologismele; enumerația, comparația, ironia, topografia.*

Referindu-ne la particularitățile **planului ideologic** din cadrul narațiunii nondiegetice, în raport cu narațiunea diegetică, vom semna, în primul rând, faptul că principala diferență dintre aceste două abordări va rezida în relația de implicare/neimplicare a naratorului, în postură de subiect principal al enunțării, în faptele narate. Totuși, în urma analizei efectuate se poate constata că aspectul ideologic al narațiunii nondiegetice reușește să reflecte, în modul cel mai firesc, o adevărată imagine a lumii, creată de autorul operei, aceasta condensându-se într-o atitudine subiectivă, dictată de individualitatea acestuia și, în același timp, panoramică, mediată de naratorul nondiegetic. **Mijloacele verbale utilizate în vederea actualizării planului ideologic sunt următoarele:** *mărcile gramaticale ale persoanei a treia singular și plural, adjectivele calificative, numeralele cardinale; vocabularul afectiv; anafora, metafora, fraza tautologică, antiteza, ironia.*

Paragraful 2.6 - Exprimarea punctului de vedere prin intermediul vorbirii indirecte libere scoate în evidență necesitatea explorării stilului indirect liber dintr-o perspectivă dublă, și anume – în aspect sintactic și, bineînțeles, stilistic. În acest fel, devine evident că stilul indirect liber deschide numeroase posibilități pentru folosirea unui imens mozaic de resurse, precum mai puțin obișnuita suprimare a verbelor *dicendi*, diversificarea fondului lexical, care poate oscila de la un vocabular elevat în care se regăsesc abundente figuri de stil, până la o exprimare argotică, a cărei finalitate rezidă atât în conferirea unui plus de afectivitate, cât și în posibilitatea de a caracteriza personajul căruia îi aparține această exprimare.

La pareja volviendo del supermercado, ella cargada de bolsas, él con las manos en los bolsillos. La pareja parada en la escalera, él haciendo algún reproche, ella callada, los niños agarrados a sus piernas. La pareja en el bar de abajo, él pidiendo una copa, unas tapas, unos refrescos para sus hijos, ella muda hasta que Pascual le preguntaba qué quería tomar y después de contestar que no quería nada, de verdad, muchas gracias. [41, p. 88]

Este important să menționăm, în acest context, că aspectul cantitativ nu joacă un rol decisiv în producerea efectelor stilistice, întrucât, pe baza fragmentului citat anterior, putem atesta o predominanță evidentă și incontestabilă a vocii naratorului, aceasta fiind materializată într-o amplă antiteză (*ella cargada de bolsas – él con las manos en los bolsillos; él haciendo algún reproche – ella callada; él pidiendo una copa – ella muda*), din care se poate desprinde o subtilă încercare de a-și exprima simpatia față de unul din elementele constitutive ale acestei opoziții (*ella*), fapt pentru care naratorul decide să îl „privilegieze” permițându-i să recurgă la resursele proprii exprimării directe (*de verdad, muchas gracias*), care, în pofida conciziei aparente, posedă o forță sugestivă similară cu cea a unui enunț de proporții.

Totodată, convergența planurilor naratorului și personajului se concretizează în posibilitatea de a reda concomitent punctul de vedere al personajului însoțit de o apreciere a naratorului. Rolul decisiv, în acest caz, îi revine coincidenței sau noncoincidenței celor două puncte de vedere, întrucât, în funcție de acestea, variază și efectele incorporării stilului indirect liber în narațiune. **Mijloacele de expresie verbală a punctului de vedere identificate în cadrul stilului indirect liber sunt cele ce urmează:** *mărcile gramaticale ale persoanei a treia și întâi singular, absența verbului dicendi, omiterea conjuncției subordonatoare, adverbele dubitative; vocabularul afectiv; anafora, interogația retorică, antiteza, amalgamarea registrelor.*

Capitolul 3 intitulat **Exprimarea punctului de vedere prin intermediul formelor de reproducere directă a discursului** prezintă o structură similară cu cea a capitolului 2, diferența esențială dintre acestea constând în disocierea bazată pe reflectarea formelor de reproducere mediată în raport cu formele de reproducere directă a discursului.

Efectuând o trecere în revistă a rezultatelor mai multor cercetări, care vizează formele de reproducere directă a discursului, în special, stilul direct, observăm că principalele caracteristici ale acestuia fac referire, în primul rând, la coexistența a două dimensiuni diferențiate expres, și anume – discursul naratorului, care acționează în calitate de element introductiv sau, fiind examinat din perspectivă sintactică, regent și, bineînțeles, cel al personajului. Totodată, putem formula concluzia, potrivit căreia vorbirea directă reprezintă cea mai fidelă formă de reproducere a discursului original, fapt confirmat grație rechizitelor formale, inerente procedului în discuție.

Totuși, cercetarea întreprinsă ne permite să constatăm că atât caracterul democratic, cât și obiectivitatea vorbirii directe, pot fi puse la îndoială, inclusiv datorită existenței mai multor subiecți ai enunțării, care creează premise pentru interpretări diverse. Este evident faptul că, în pofida apartenenței vorbirii directe la formele de reproducere directă a discursului, continuă să fie actuală problema naratorului, care își subordonează, și de această dată, enunțul aparent rostit de personaj. Or, prestația naratorului va fi una variabilă oscilând de la stabilirea unei elementare conexiuni formale cu discursul personajului până la asumarea majorității procedurilor care vor condiționa procesul narativ și, inclusiv, vor influența asupra receptării. De asemenea, naratorul va avea posibilitatea de a delega „misiunea” incorporării vorbirii directe unui alt subiect, prezentat în mod expres, fapt care va provoca, inevitabil, un efect stilistic de diminuare a responsabilității naratoriale și de multiplicare a punctelor de vedere.

În aceeași ordine de idei, e cazul să menționăm că utilizarea vorbirii directe și a dialogului implică, inevitabil, realizarea concomitentă a mai multor sarcini și, totodată, deschide un amplu spectru de posibilități, grație cărora se multiplică punctele de vedere, consecință firească a prezenței vocilor mai multor emițători, și se diversifică aspectul stilistic, fapt care necesită o dublare sau chiar triplare a abilităților autorului.

Paragraful 3.2 este centrat pe analiza **mijloacelor de expresie verbală a punctului de vedere din cadrul formelor de reproducere directă a discursului în narațiunea diegetică**. Analiza planului perceptiv a revelat faptul că, de această dată, centrul de interes al cercetătorilor se bifurcă în două arii, una dintre acestea fiind reprezentată, firește, de narator, în postură de subiect al enunțării, care nu încetează să-și exercite funcțiile narativă, de control, de comunicare și ideologică. Pe de altă parte, în calitate de subiect/subiecți al/ai enunțării intervine personajul sau personajele, or, datorită incorporării discursului acestora, vorbirea directă și cea dialogată sunt calificate frecvent drept procedee „democratice”, care presupun retragerea naratorului și libertatea de exprimare a personajului.

În felul acesta, complexitatea fenomenului capătă și mai multă amploare, întrucât sarcinile autorului se multiplică, acesta fiind nevoit să „interpreteze mai multe roluri” concomitent, să echilibreze discursul sau, dimpotrivă, să „încline balanța” pentru a favoriza una dintre aceste voci, să renunțe la uniformitatea stilului pentru a obține un efect de veridicitate.

În urma analizei materialului factual disponibil, am scos în evidență principalele aspecte care prezintă interes din perspectiva selectării subiecților percepatori/locutori, și anume: semantica verbelor declarative, structura comentariului naratorului, care nu va fi neapărat monomembră, întrucât remarca care aparține acestuia poate fi divizată în segmente de proporții variabile, cărora le revine rolul de a compensa un eventual deficit de informație sau de a

specifica anumite detalii, pe care naratorul le consideră indispensabile pentru evoluția ulterioară a faptelor narate. Segmentarea comentariilor naratorului poate urmări scopul de a „doza” cantitatea informației puse la dispoziția cititorului, furnizând-o treptat și asigurându-se, în felul acesta, că deține controlul permanent asupra procesului narativ.

De asemenea, prezintă interes „colaborarea” constructivă între comentariile naratorului, care includ numeroase detalii, menite să orienteze gradual procesul narativ spre atingerea efectului scontat și, bineînțeles, replicile personajelor-emisători, prin intermediul cărora se reușește a le dota cu individualitate, atribuindu-le caracteristici individuale. Acestea, la rândul lor, se vor transforma într-o constantă a discursurilor personajelor menționate, deoarece felul în care obișnuiesc să reacționeze se va concretiza într-un stil individualizat și recognoscibil, care va aparține, în exclusivitate, unui anumit personaj.

În aceeași ordine de idei, am elucidat cele mai frecvente cazuri de utilizare a dialogului, care se poate integra în monologul predominant al naratorului sau alterna cu acesta în cele mai diferite moduri. Rolul care îi revine autorului, în acest caz, este unul special și complex, întrucât, aparținând lumii reale, acesta nu dispune de posibilitatea de a interveni direct, or, pentru a intra în lumea ficțiunii, este necesar să se transforme și el în numeroși subiecți „ficționalizați”, în vederea aplicării dialogului literar într-o formă similară interacțiunii verbale la care recurgem în viața cotidiană (extinsă sau laconică, rapidă sau lentă, emotivă sau logică și argumentată), stabilind, în acest fel, o relație directă cu sfera ontologică, epistemologică și antropologică.

Totodată, remarcăm faptul că introducerea dialogului nu reprezintă un procedeu impus, ci o opțiune conștientă a autorului, care reușește să scoată în evidență complexitatea și multidimensionalitatea activității sale. De asemenea, vom reitera, o dată în plus, necesitatea de a disocia net dialogul literar de cel cotidian, care rezidă într-un schimb spontan de opinii și informații, menite să furnizeze datele necesare pentru a fundamenta anumite argumente. Spre deosebire de acesta, dialogul literar reprezintă un instrument care poate fi manipulat în favoarea unei teze sau concepții.

Mijloacele de expresie verbală a punctului de vedere al autorului identificate în urma analizei planului perceptiv au fost următoarele: *verbele dicendi (substituirea verbelor dicendi prin expresii de proporții extinse), adverbele și locuțiunile adverbiale, Imperfectul Indicativ, adjectivele calificative, interjecțiile, vocativele; lexicul afectiv, sufixele diminutive; enumerația, repetiția, elipsa, reticența, comparația, hiperbola, antiteza, ironia, eufemismul; indicațiile scenice, parantezele.*

Referindu-ne la **planul spațial și temporal**, am menționat, în repetate rânduri, faptul că formele de abordare a acestei dimensiuni în narațiune sunt multiple și diverse, cert fiind faptul că

spațiul nu poate fi conceput independent de timp și viceversa. Spațiul se arată a fi plin de experiențe și memorii, fapt ce îi permite, într-o anumită măsură să devină personificat fiind perceput ca o realitate, a cărei consistență variază în funcție de cel care o observă sau o trăiește.

În ceea ce ține de categoria timpului, este bine cunoscut faptul că evenimentele, pentru a putea fi considerate ca atare, urmează să fie articulate pe axă temporală, temporalitatea fiind determinată de cronologie și cauzalitate. Cea mai elementară modalitate de a narra un eveniment este a urma succesivitatea început – final. Totuși, din cele mai vechi timpuri, au fost identificate numeroase efecte inedite, care pot fi obținute în urma devierii de la ordinea cronologică tradițională. Grație alterării ordinii temporale, narațiunea evită prezentarea istoriei ca o simplă succesiune de evenimente permițându-ne să stabilim relații de cauzalitate între secvențe separate considerabil în timp.

Astfel, dacă extrapolăm aceste afirmații asupra formelor de reproducere directă a discursului în cadrul narațiunii diegetice, urmează să menționăm că una din principalele funcții ale *eului* narant constă în producerea unui spațiu verbal, a unui cadru ce nu reprezintă o oglindire a realității, ci o invenție pură, care capătă consistență pe măsură ce percepția naratorului se îndreaptă spre propriul său centru de interes. Totodată vom reitera că, în cazul în care naratorul diegetic își prezintă propria istorie în formă de memorii, *eul* narator și *eul* personaj vor fi separați de o distanță spațială și temporală, care va crea obstacole pentru o identificare absolută a naratorului și personajului, primul urmând nu doar să rememoreze faptele trecute, ci să le și (re)interpreteze prin prisma unei viziuni distincte. În afară de aceasta, va încorpora replicile altor subiecți locutori bazându-se pe același principiu al „reinterpretării”, întrucât maturitatea fizică, intelectuală și socială îi va impune o revalorificare a faptelor din trecut și a atitudinii față de personajele cu care a interacționat anterior.

- *Espero que no habrás bajado hacia el puerto por las Ramblas.*

- *¿Por qué no?*

- *Hija mía, hay unas calles en las que si una señorita se metiera alguna vez, perdería para siempre su reputación. Me refiero al barrio chino... Tú no sabes dónde comienza...*

- *Sí, sé perfectamente. En el barrio chino no he entrado... pero ¿qué hay allí?*

Angustias me miró furiosa.

- *Perdidas, ladrones y el brillo del demonio, eso hay. [42, p. 56]*

- *La ciudad, hija mía, es un infierno. Y en toda España no hay una ciudad que se parezca más al infierno que Barcelona... Estoy preocupada con que anoche vinieras sola desde la estación. Te podía haber pasado algo... Aquí vive gente aglomerada, en acecho unos contra otros. (...) Una joven en Barcelona debe ser como una fortaleza. [42, p. 26]*

În fragmentul citat identificăm o desemnare nominală a unor spații concrete din Barcelona (*las Ramblas, el barrio chino*), precum și o apreciere pur subiectivă a acestora, marcată de negativismul constant al unuia din personaje (*Angustias*). Ostilitatea față de spațiul menționat se reflectă în reticențele (*Me refiero al barrio chino... Tú no sabes dónde comienza... que se parezca más al infierno que Barcelona...*), care, în cazul unei formulări complete, ar include, cu siguranță, calificative cu valoare depreciativă; a metaforei (*la ciudad es un infierno*); a comparației (*en toda España no hay una ciudad que se parezca más al infierno que Barcelona...*); a hiperbolei (*toda prudencia en la conducta es poca*). Totodată, probabilitatea declanșării unui scenariu negativ în acest cadru spațial (*Barcelona, las Ramblas, el barrio chino, unas calles*) se reflectă în utilizarea frazei condiționale (*unas calles en las que si una señorita se metiera...*).

În felul acesta, identificăm frecvent prezentarea unui spațiu opresor, perceput ca atare prin prisma anxietății, a decepției sau a nemulțumirii, acestea, la rândul lor, fiind condiționate de viziunile impuse de societatea patriarhală din perioada postbelică.

La temprana primavera mediterránea comenzó a enviar sus ráfagas entre las ramas aún heladas de los árboles. Había una alegría deshilvanada en el aire, casi tan visible como esas nubes transparentes que a veces se enganchan en el cielo.

- *Tengo ganas de ir al campo y de ver los árboles – dijo Ena, y se le dilataron un poco las aletas de la nariz -. Tengo ganas de ver pinos (no estos plátanos de la ciudad que huelen a tristes y a podridos desde una legua) o quizá lo que más deseo ver es el mar... El domingo que viene iré al campo con Jaime y tú también vendrás, Andrea... ¿No te parece?* [42, p. 127]

În exemplul citat anterior, ni se prezintă un cadru spațio-temporal complex, or spațiul capătă conotații pozitive transformându-se într-o zonă de confort nu doar grație amplasării într-un mediu natural, care insinuează ideea de libertate și liniște sufletească, ci și datorită ancorării temporale într-un anotimp care sugerează un debut, o tranziție spre o nouă viață, o perioadă de timp prielnică contemplării și transformărilor. În felul acesta, observăm că întregul fragment este impregnat de o abundență de mijloace verbale, care intensifică senzația de confort spiritual prin intermediul metaforelor (*La temprana primavera mediterránea comenzó a enviar sus ráfagas, esas nubes transparentes que a veces se enganchan en el cielo*), a comparației (*una alegría deshilvanada en el aire, casi tan visible como esas nubes*), a anaferei (*Tengo ganas de ir al campo, Tengo ganas de ver pinos*) și a antitezei (*ver pinos - no estos plátanos de la ciudad*), acestea asigurând un echilibru perfect între discursul naratorului și al personajului, precum și o unanimitate a percepției.

Mijloacele de expresie verbală a punctului de vedere identificate în cadrul acestui subparagraf sunt cele ce urmează: *adverbele deictice de loc, adverbele de mod, adjectivele calificative, propozițiile nominale, particula afirmativă, timpurile Modulii Indicativ, timpurile Modulii Condițional; vocabularul depreciativ, toponimele; interogația retorică, repetiția, reticența, epitetul, comparația, metafora, antiteza, hiperbola.*

Elucidarea mecanismelor de funcționare a **planului ideologic** în cadrul formelor de reproducere directă a discursului a implicat analiza interacțiunii planurilor naratorului și personajelor. În pofida aparentei egalități a acestor două dimensiuni, în postură de forță consolidatoare, intervine, inevitabil, naratorul, or prezența personajelor se va manifesta întotdeauna în formă de citat al naratorului sau „enuț în cadrul unui alt enuț”. Incorporarea replicilor personajelor în textul narativ nu implică, neapărat, o transpunere autentică și obiectivă, ci reprezintă, mai degrabă, o asimilare. Chiar și în cazurile în care naratorul transpune discursul personajelor cu maximă fidelitate tematică, apreciativă și stilistică, dreptul acestuia la „selectivitate”, la reflectarea detaliată a unor secvențe și trecerea cu vederea a altora, conferă enunțului final un caracter „subiectiv”. Astfel, elucidarea funcționării planului ideologic în cadrul vorbirii directe și a dialogului are drept punct de plecare numărul și eterogenitatea subiecților-perceptori/locutori, or, din interacțiunea acestora derivă mai multe ideologii complementare sau controversate, care urmează să determine și să configureze întreaga evoluție a procesului narativ. Fragmentul ce urmează în continuare reprezintă un caz clasic de contrapunere a două ideologii diferite, determinate de competențele culturale distincte ale celor doi interlocutori, fapt confirmat în mod expres atât prin intermediul comentariilor naratorului (*le dije y así lo creía de veras*), cât și în cadrul replicilor personajelor.

- *Tú eres un gran músico, Román – le dije y así lo creía de veras.*

- *No. Tú no tienes ni pizca de cultura musical, por eso me juzgas así. Pero me halaga.* [42, p. 53]

Astfel, diferența de atitudine se actualizează prin intermediul antitezei (*tú eres un gran músico - tú no tienes ni pizca de cultura musical*), a adjectivului evaluativ *gran*, a modalizatorului *de veras*, care intensifică caracterul evident al percepției unuia dintre locutori, a verbelor modale de opinie *creía, juzgas*, precum și a celui de sentiment *me halaga*, interacțiunea acestora reușind să scoată în evidență atitudinile subiective și polarizate ale celor doi subiecți implicați în procesul de interacțiune verbală.

Multiplicarea punctelor de vedere, care devine posibilă datorită incorporării vorbirii directe și a dialogului în narațiunea diegetică, scoate în evidență o serie întreagă de avantaje, ce rezidă în oportunitatea de a confirma o dată în plus ideologia exprimată de subiectul-locutor în postura sa de narator, de a oferi o alternativă complementară acestei ideologii sau de a i se opune

radical, întrucât a exprima o atitudine unică sau un punct de vedere absolut asupra realității este imposibil. În felul acesta, între diversele puncte de vedere identificate, care, la rândul lor, sunt purtătoarele diferitelor sisteme de valori, se stabilește o serie de relații de divergență sau identificare, care scoate în evidență caracterul multiperspectivist al receptării.

Mijloacele verbale identificate în cadrul analizei planului ideologic sunt cele ce urmează: *prezența/absența verbelor dicendi, adjectivele calificative, Modul Imperativ, vocativele, propoziția nominală; verbele modale de opinie, sentimente și apreciere, modalizatorii de exprimare a certitudinii, vocabularul afectiv, vocabularul depreciativ, sufixele diminutive; interogația retorică, reticența, enumerația, comparația, metafora, antiteza.*

Conținutul paragrafului **3.3 Mijloacele de expresie verbală a punctului de vedere din cadrul formelor de reproducere directă a discursului. Narațiunea nondiegetică** revelă faptul că principala diferență între incorporarea vorbirii directe în narațiunea diegetică și cea nondiegetică rezidă, bineînțeles, în rolul decisiv pe care îl deține naratorul, perspectiva fiind adâncită, în virtutea implicării directe a acestuia în narațiunea la persoana întâi și, dimpotrivă, amplificată, în cazul narațiunii la persoana a treia. Totodată, în mod tradițional, se consideră că narațiunea nondiegetică, purtând un caracter distant, exclude implicarea afectivă, caracteristică pentru naratorul-personaj și urmărește faptele cu o obiectivitate de „reporter”. Prin prezentarea materialului narativ dintr-o perspectivă externă, în comparație cu conștiința naratorului-personaj, narațiunea capătă o structură unitară, determinată de imparțialitatea acesteia vizavi de faptele narate. Totuși, e cazul să menționăm, o dată în plus, că narațiunea în stare pură, complet lipsită de indicii prezenței subiectivității *eului* care narează, nu există, or, subiectivitatea se conturează cu atât mai evident, cu cât numărul vocilor care interacționează este în creștere.

Astfel, fiind analizate din punctul de vedere al planului perceptiv, vorbirea directă și dialogul comportă avantaje majore, întrucât devine posibilă nu doar amplificarea perspectivei narrative, ci și confruntarea unor viziuni similare sau divergente, în funcție de identitatea subiectului-perceptor. **Mijloacele verbale, prin a căror mediere este exprimată dimensiunea perceptivă a punctului de vedere** sunt cele ce urmează: *verbele dicendi, poziția comentariilor naratorului, nerespectarea acordului sintactic, Modul Imperativ, numeralele cardinale; vocabularul afectiv; apocopa, interogația retorică, reticența, enumerația, metafora, hiperbola, oximoronul, antiteza, ironia, eufemismul, amalgamarea registrelor.*

Abordarea **dimensiunii spațio-temporale** în cadrul acestui compartiment are drept punct de plecare prezentarea naratorului nondiegetic, extern, neimplicat în istorie, care recurge, de regulă, la utilizarea persoanei a treia singular și este dotat cu o omnisciență care îi permite să anticipeze viitorul și să rememoreze trecutul. Anume el este cel care poartă responsabilitatea

pentru faptele narate oferindu-ne un cadru general, care include prezentarea timpului și a spațiului, introduce pasaje descriptive care încetinesc ritmul narativ sau, dimpotrivă, îl accelerează renunțând la detalii. De asemenea, naratorul nondiegetic își asumă toată libertatea pentru a introduce discursul unuia sau mai multor personaje sau intercalează istorii secundare, care nu prezintă neapărat o legătură directă cu istoria principală, include digresii și afirmații generalizatoare, formulează concluzii profitând de statutul său privilegiat, care îl dotează cu omnisciență și omniprezență. În felul acesta, naratorul nondiegetic se transformă într-un locutor cu autoritate incontestabilă, care nu necesită o colaborare activă din partea lectorului, acesta urmând să recunoască neîntârziat supremația instanței emițătoare.

În urma analizei materialului faptic, am constatat că poziția spațială pe care o ocupă subiectul locutor vizavi de obiectele și evenimentele percepute, precum și variabilitatea distanței (proximitate-depărtare), nu exercită o influență decisivă asupra punctului de vedere, întrucât, în aceste condiții, s-ar dovedi a fi privilegiat doar aspectul tehnic al narațiunii. În cazul narațiunii diegetice, obiectele și faptele prezente în câmpul vizual al subiectului enunțării vor avea, practic întotdeauna, drept punct de referință naratorul diegetic, relațiile și atitudinea subiectivă a acestuia față de ceilalți participanți la diegeză. În mod similar, naratorul nondiegetic își va centra atenția asupra unui fapt sau altul, în funcție de intențiile sale narrative, indiferent dacă sunt obiective sau subiective, deoarece, în aspect spațio-temporal, își poate asuma orice grad de libertate.

Resursele verbale la care s-a recurs în vederea actualizării dimensiunii spațio-temporale a punctului de vedere sunt cele ce urmează: *mărcile gramaticale ale persoanei a treia singular, mărcile gramaticale ale persoanei întâi plural, timpurile Modulii Indicativ, interjecțiile, adjectivele calificative la gradul superlativ; vocabularul afectiv, toponimele; enumerația, anafora, reticența, interogația retorică, epitetul, comparația, metafora, antiteza, pleonasmul.*

Actualizarea **planului ideologic în cadrul formelor de reproducere directă a discursului din narațiunea nondiegetică** comportă mai multe puncte de tangență cu cele din cadrul narațiunii la persoana întâi, unica diferență dintre acestea manifestându-se în relația narator-personaje, întrucât naratorului îi revine o poziție externă distantă. Totodată, ținem să menționăm concluziile formulate în compartimentul care vizează formele de reproducere mediată a discursului, potrivit cărora, o obiectivitate absolută va fi imposibilă, chiar și în cazul neimplicării naratorului în istoria narată.

- *Buenas – dice la más lanzada, levantando la mano en el aire para saludar como un piel roja – Nosotras de enfrente.*

- *Ya, ya... Si os conozco – pero se da cuenta de que eso no es verdad del todo. [...]*

- *Queremos peinar, ¿sí? – dice la que habla, moviendo las manos alrededor de su cabeza, las uñas largas, impecables, cada una con un adorno distinto, como si sus dedos fueran un muestrario ambulante que de repente se detiene y marca un número –. Ocho.*

- *¿Queréis venir a las ocho? – Amalia niega con la cabeza –. No, lo siento, cerramos a las siete – las tres chinas se echan a reír pero de nuevo habla solo una.*

- *No, no. Nosotras son ocho. [...]*

- *Bueno, pues... Muchas gracias – la peluquera le tiende la mano y Cheung la estrecha –. Que tengas mucha suerte, que seas muy feliz.*

Él asiente con la cabeza tres veces, como si hubiera entendido algo, antes de marcharse. [41, p.114 -116]

În cazul în care am decide să efectuăm o analiză a acestui dialog punând la bază doar principiul tehnic, am ajunge la concluzia că reușita comunicării va fi compromisă, întrucât este evident faptul că cei doi interlocutori nu dispun de aceleași competențe lingvistice, care sunt decisive pentru eficiența comunicării mesajului. Fiind reprezentant al unei culturi distincte, discursul unuia dintre locutori se caracterizează printr-o deviere constantă de la normă, care se soldează cu producerea unui mesaj confuz, din punctul de vedere al receptării pe care urmează să o efectueze interlocutorul (*nosotras de enfrente, queremos peinar, ¿sí?, nosotras son ocho*). Totuși, ceea ce se pretinde a comunica prin intermediul acestei interacțiuni, transcende limitele unei interpretări pur formale, căpătând o valoare simbolică și transformându-se într-un dialog intercultural, al cărui mesaj este unul universal – comunicarea eficientă, comprehensiunea și concilierea sunt posibile în pofida barierelor lingvistice care ne separă.

Planul ideologic, fiind analizat în raport cu celelalte dimensiuni, poate fi supus unei cercetări formalizate într-o măsură minimă și, din această cauză, analiza acestuia va necesita, inevitabil, punerea în aplicare a intuiției. [36, p.19] Realitatea fiecărei persoane în parte este constituită din propriile sale convingeri, or principalul motiv al confruntărilor și conflictelor interpersonale are la bază convingerea și certitudinea de faptul că viziunea subiectivă asupra acestei realități este concepută drept unica viziune admisibilă și veridică. Dintr-o elementară conștientizare a acestui fapt rezultă că acceptarea unui punct de vedere divergent este absolut firească și nu semnifică, în mod obligatoriu, o solidarizare cu această viziune distinctă reprezentând, în esența sa, o modalitate fundamentală de a interacționa cu alții. A accepta un alt punct de vedere înseamnă, de fapt, a recunoaște dreptul altuia de a fi el însuși.

Mijloacele verbale la care s-a recurs pentru actualizarea dimensiunii ideologice ale punctului de vedere sunt cele ce urmează: *prezența/absența verbelor dicendi, adjectivele*

calificative, alterarea normelor gramaticale; vocabularul afectiv, sufixele diminutive; enumerația, prosopografia.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Problema ce vizează elucidarea principalelor forme de manifestare verbală a punctului de vedere al autorului, în aspect lingvo-stilistic, prin integrarea adițională a rezultatelor obținute în domeniul mai multor arii de cercetare, a fost soluționată prin dezvoltarea unui model bazat pe analiza multidimensională a punctului de vedere, în aspect perceptiv, spațio-temporal și ideologic. Cercetarea întreprinsă permite formularea următoarelor concluzii:

1. Recunoașterea caracterului universal al conceptului denumit *punct de vedere* a permis abordarea interdisciplinară a acestuia, care a condus la amplificarea modalităților de explorare, întrucât, fiind elucidat din perspectiva filozofiei, conceptul în discuție prezintă numeroase puncte de tangență cu una din principalele probleme ce vizează esența existenței umane, și anume, cea a identificării adevărului; fiind abordat prin prisma psihologiei, revelă faptul că problema punctului de vedere prezintă o legătură indisolubilă cu singularitatea percepției fiecărui individ. Astfel, orice proces de cunoaștere se desfășoară dintr-un punct de vedere unic și irepetabil. Prin urmare, un punct de vedere absolut nu există, or afirmația, potrivit căreia realitatea înconjurătoare este identică pentru toți, se dovedește a fi absurdă, în virtutea contemplării acesteia din unghiuri de vedere diferite. În aceeași ordine de idei, urmează să evidențiem și rolul major care le revine artelor vizuale, acestea insistând asupra necesității de a menține constant un echilibru adecvat între aspectul tehnic și cel estetic. În consecință, efectul obținut pe baza conlucrării mai multor discipline poartă un caracter cumulativ, or grație acestuia, se diversifică și instrumentele de analiză naratologică și lingvo-stilistică.

2. Analiza teoriilor existente, precum și aplicarea în practică a rezultatelor acestora la analiza materialului factual selectat, a revelat imposibilitatea obiectivizării absolute a narațiunii. Orice scriitură va fi marcată, inevitabil, de subiectivitatea celui care o produce, aceasta urmând să se reflecte fie în (im)parțialitatea percepției și transmiterea ulterioară a faptelor percepute, fie în dreptul la „selectivitate”, deoarece, din infinitatea elementelor care integrează realitatea înconjurătoare, subiectul-perceptor/locutor admite doar un număr redus, ignorând sau trecând cu vederea o succesiune impunătoare de fenomene, fapte, obiecte și „adevăruri”, care nu reușesc să producă o rezonanță asupra lumii sale interioare.

3. Sintetizând, se poate constata, de asemenea, că autorul nu realizează o proiecție a realității obiective, ci creează o realitate subiectivă, în conformitate cu propria sa viziune asupra acesteia.

4. Analiza structurii externe a narațiunii revelă, de asemenea, necesitatea aplicării unei abordări integrative, în virtutea existenței unei relații indisolubile între *autor*, *operă* și *cititor*, ultimul prezentându-se și în postură de co-creator al operei.

5. Studiul efectuat ne permite să afirmăm că exprimarea punctului de vedere al autorului se prezintă într-o structură ierarhică, care se reflectă în următoarea formulă: autorul empiric, în calitate de instanță emițătoare reală, dotată cu rațiune și sensibilitate, optează pentru un subiect-perceptor/locutor (narator diegetic/nondiegetic sau personaj), aceasta urmând să orienteze procesul narativ în direcția necesară, rămânând a fi, constant, un instrument de importanță majoră în mâinile autorului, căruia îi revine misiunea de a-l dota cu o identitate, de a-l situa într-un cadru spațio-temporal și de a-l transforma în exponent al unei ideologii atribuindu-i și un discurs corespunzător.

6. În funcție de intențiile sale narrative, autorul poate recurge atât la formele de reproducere mediată, cât și la cele de reproducere directă a discursului. În pofida diferențelor pe care le prezintă particularitățile comunicative, gramaticale, lexicale și stilistice ale vorbirii directe, indirecte și indirecte libere, eficiența acestora va fi condiționată, în exclusivitate, de competența instanței emițătoare.

7. Materialul faptic selectat ne-a permis să identificăm și să analizăm o serie întregă de mijloace verbale (gramaticale, lexicale și stilistice) și să constatăm că impactul pe care îl exercită acestea asupra configurării punctului de vedere al autorului nu este determinat de extensia cantitativă, de gradul de neutralitate sau expresivitate stilistică etc., ci doar de stilul individual și irepetabil al autorului, de capacitatea acestuia de a selecta și a combina resursele verbale într-un mod care să asigure producerea efectului scontat sau, inclusiv, să provoace instanța receptoare la o decodificare inedită a materialului lecturat. Totodată, analiza acestor mijloace verbale identificate în cadrul corpusului de texte selectat a scos în evidență existența unei relații de interdependență, pe baza căreia s-a reușit a edifica un microsistem, un ansamblu coerent și structurat, constituit din resurse verbale de expresie a punctului de vedere a autorului.

8. Corpusul de texte selectate ne-a permis să urmărim și unele aspecte ale evoluției tradiției literare spaniole în a doua jumătate a secolului XX – începutul secolului XXI, care se manifestă în asemenea particularități ca renovarea tehnicilor narrative, devierea de la sintaxa tradițională, utilizarea limbajului colocvial și a stilului indirect liber, precum și diversitate tematică. De asemenea, am întreprins o încercare de a identifica și analiza, sporadic, mărcile scriiturii feminine, în aspect perceptiv, ținând cont de faptul că subiectul-perceptor/locutor exercită un impact direct asupra concretizării celorlalte planuri. O optică feminină este determinată de factori cu caracter istoric, social și cultural, care constituie un univers narativ distinct, ale cărui

particularități fundamentale, în cazul narațiunii diegetice ("Nada" și "Primera memoria"), sunt focalizarea atenției asupra unor atitudini autoexigente și autocritice, asupra stărilor demotivante și demoralizatoare, asupra remușcărilor și neîmplinirilor, care se reflectă într-o exprimare caracterizată printr-un grad sporit de afectivitate. În cadrul narațiunii nondiegetice ("Los besos en el pan"), distanța și neimplicarea subiectului-perceptor/locutor în evenimentele narate, dimpotrivă, îl transformă într-un factor de decizie, constrâns să își asume anumite responsabilități.

9. Dimensiunea spațio-temporală se concretizează în tendința de a evoca impresii și fapte ce aparțin sferei afectivului, precum și nedorința de a separa trecutul de prezent. În felul acesta, se poate identifica frecvent distorsionarea coordonatelor spațio-temporale. Totodată, urmează să menționăm un alt aspect relevant al dimensiunii analizate, care se manifestă în contrastul dintre adoptarea de către subiectul-perceptor/locutor a perspectivei „prezentului” asupra evenimentelor produse în trecut, pe de o parte, și simularea unei percepții limitate a subiectului-perceptor/locutor de odinioară, care, în mod inevitabil, își găsește oglindire în resursele verbale la care s-a recurs.

10. În aspect ideologic, centrul de interes al autorului poate oscila constant de la sfera particularului spre cea a generalului, cert fiind faptul că acesta pornește în căutarea verosimilului, cunoașterea căruia nu este preexistentă demersului artistic, ci rezultă din acesta.

Rezultatele prezentei cercetări ne-au permis să formulăm următoarele **recomandări** pentru investigațiile și abordările de perspectivă:

- Pentru studiile ulterioare considerăm oportună abordarea mijloacelor de expresie verbală a punctului de vedere al autorului nu doar prin prisma textului narativ, ci și în baza textului dramaturgic, al poeziei epice și lirice, precum și a discursului cotidian, care, indubitabil, va revela noi aspecte și particularități ale subiectului în discuție.
- O altă recomandare care derivă din rezultatele obținute în urma acestei cercetări vizează, nemijlocit, activitatea lexicografilor, care ar urma să introducă în dicționarele specializate cuvântul *autor* cu statut de termen.
- În virtutea universalității și omniprezenței sale, problematica *punctului de vedere* transcende limitele abordării din perspectivă naratologică și lingvo-stilistică, fiind evident și impactul social al acesteia. Conștientizând diversitatea realității înconjurătoare și a punctelor de vedere existente asupra acesteia, ajungem la concluzia ca această eterogenitate reprezintă un beneficiu major, grație căruia poate fi soluționată o serie întreagă de probleme ce vizează relațiile interpersonale, concilierea prin intermediul dialogului pașnic și constructiv, toleranța, respectul reciproc etc. Astfel, în opinia noastră,

cercetarea interdisciplinară ulterioară a *punctului de vedere*, în condițiile în care conflictele interpersonale, interculturale, interetnice etc. sunt la ordinea zilei, se va putea solda cu identificarea unor soluții optime pentru prevenirea și evitarea unor situații de conflict, precum și pentru propagarea valorilor moral-spirituale.

- Materialul teoretico-practic expus în prezenta lucrare își poate găsi o implementare mai amplă în parcursul academic universitar, fiind aplicat în cadrul cursurilor universitare de analiză textuală, naratologie, lingvistică textuală, stilistică, hermeneutică.

Analiza **rezultatelor care contribuie la soluționarea problemei științifice importante**, obținute în cadrul acestui studiu, scoate în relief o serie întregă de avantaje care derivă din valorificarea unei experiențe universale adaptate la explorarea unui fenomen particular, care nu este redus la un cadru limitat și monodisciplinar, ci se concentrează pe corelarea mai multor discipline distincte și, nu neapărat înrudite, care, în accepția noastră, este capabilă să genereze și în continuare o multitudine de abordări flexibile și originale.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

În limba spaniolă:

1. BAL, M. *Teoría de la narrativa. Una introducción a la narratología*. Madrid: Cátedra. Crítica y Estudios Literarios, 1990. 164p. ISBN: 84-376-0504-0
2. BARTHES, R. *El placer del texto*. Madrid: Siglo veintiuno de España editores S.A., 1998. 151p. ISBN: 968-23-1169-1
3. BARTHES, R. *El susurro del lenguaje. Más allá de la palabra y de la escritura*. Barcelona-Buenos Aires-México: Ed. Paidós, 1994. ISBN: 84-7509-451-1
4. BENVENISTE, E. *Problemas de lingüística general II*. México: Siglo veintiuno editores S.A., 1999. 283p. ISBN: 968-23-0333-8
5. CIPLIJAUSKAITĖ, B. *La novela femenina contemporánea: hacia una tipología de la narración en primera persona*. Barcelona: Anthropos, 2001. 255p. ISBN 10: 8476584482 ISBN 13: 978 8476584484
6. CONTURSI, M.-A., Ferro F. *La narración. Usos y teorías*. Barcelona y otros: Grupo Editorial Norma, 2006. 111p. ISBN: 958-04-6002-7
7. ECO, U. *Interpretación y sobreinterpretación*. Cambridge University Press, 1997. 173p. ISBN: 84 8323 0100
8. FOUCAULT, M. *¿Qué es un autor?* În: Literatura y Conocimiento, 1999. p. 1-9.
9. GARCÍA LANDA, J.-Á. *Acción, relato, discurso: estructura de la ficción narrativa*. Universidad de Salamanca, 1998. 498 p. ISBN: 8474819989, 9788474819984
10. GARRIDO DOMÍNGUEZ, A. *El texto narrativo*. Madrid: Síntesis, 1996. 167p. ISBN: 84-7738-204-2
11. GENETTE, G. *Figuras III*. Barcelona: Editorial Lumen, 1989. 338p. ISBN: 84-264-2358-2
12. JAMES, H. *El arte de la novela*. [online] [accesat: 24.08.2018] Disponibil: https://www.literatura.us/idiomas/hj_arte.html
13. MALDONADO, C. *Discurso directo y discurso indirecto*. Madrid: Taurus Universitaria, 1991. 173p.
14. ORTEGA Y GASSET, J. *La doctrina del punto de vista*. În: El tema de nuestro tiempo. Obras completas, vol. III. Madrid: Revista de Occidente, 1966. p.197-203.

15. PÁEZ, E. *Escribir. Manual de técnicas narrativas*. Madrid: Ediciones S.M., 2001. 431p. ISBN: 84-348-6885-7
16. RICOEUR, P. *Tiempo y narración. Configuración del tiempo en el relato histórico*. Vol. I México, Buenos Aires: Siglo XXI, 2004. p. 1 – 371. ISBN: 968-23-1965-X
17. TACCA, O. *Las voces de la novela*. Madrid: Gredos, 1978. 205p. ISBN 10: 8424905113 ISBN 13: 9788424905118
18. TUSÓN VALLS, A. *Análisis de la conversación*. Barcelona: Ariel, 2003. 127 p. ISBN: 84-344-2804-0
19. VERDÍN DÍAZ, G. *Introducción al estilo indirecto libre en español*. Madrid: Editorial Revista de Filología Española Anejo XCI, 1970. 164p. ISBN 10: 8400019725 ISBN 13: 978-8400019723
20. YLLERA, A. *Estilística, poética y semiótica*. Madrid: Alianza Editorial S.A., 1979, 192p. ISBN: 84-206-2096-3

În limba română:

21. CIOCOI, T. *Anotimpurile Persefonei*. Proza feminină din Italia secolului al XX-lea. Chișinău, CEP USM, 2011. 250p.
22. COȘERIU, E. *Istoria filozofiei limbajului: de la începuturi până la Rousseau*. București: Humanitas, 2011. 520p. ISBN: 978-973-50-2961-6
23. CRUCERU, C. *Dialog și stil oral în proza românească actuală*. București: Minerva, 1985. 218 p.
24. IOSIFESCU, S. *Mobilitatea privirii. Narațiunea în secolul XX*. București: Editura Eminescu, 1976. 270 p.
25. LINTVELT, J. *Punctul de vedere. Încercare de tipologie narativă*. București: Editura Univers, 1994. 272p. ISBN: 973-34-0226-5
26. MANCAȘ, M. *Stilul indirect liber în româna literară*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1972. 198 p.
27. PAVLICENCO, S. *Aspecte ale literaturii exilului spaniol*. În: *Literatura migrației: deschideri și bariere*. Conferința Științifică Internațională. Chișinău: CEP USM, 2018, p.171 – 176. ISBN: 978-9975-71-964-3
28. PRUS, E. *Poetica modalității la Proust*. Chișinău: Ruxanda, 1998. 232 p. ISBN: 9975-72-01209

În limba franceză:

29. KERBRAT-ORECCHIONI, C. *Décrire la conversation*. Lyon: Presses Universitaires de Lyon, 1987. 392p. ISBN: 2-7297-0307-1

În limba italiană:

30. JAKOBSON, R. *Saggi di linguistica generale*. Milano: 1994. 250 p.

În limba rusă:

31. БАХТИН, М.М. *Проблемы поэтики Достоевского*. Москва-Augsburg: Im Werden-Verlag, 2002. 167p.
32. ВИНОГРАДОВ, В.В. *Проблема авторства и теория стилей*. Москва: Гослитиздат, 1961. 614 p.
33. КОРМАН, Б.О. *Избранные труды по теории и истории литературы*. Ижевск: 1992. 236p.
34. МИЛЫХ, М.К. *Конструкции с косвенной речью в современном русском языке*. Изд-во Ростовского университета, 1975. 212p.
35. СОКОЛОВА, Л.А. *Несобственно-авторская речь как стилистическая категория*. Томск: 1968. 280 p.
36. УСПЕНСКИЙ, Б.А. *Семиотика искусства*. Москва: Языки русской культуры, 1995. 360p. ISBN: 5-88766-003-1
37. ШМИД, В. *Нарратология*. Москва: Языки славянской культуры, 2003. 312p.

ISBN: 5-94457-082-2

Dicționare:

38. BIDU-VRĂNCEANU, A., CALARAȘU C., IONESCU RUXĂNDOIU L. *Dicționar de științe ale limbii*. București: Nemira, 2001. 606 p. ISBN: 973-569-762-9
39. MANOLI, I. *Dictionnaire des termes littéraires: Étymologie. Définition. Exemplification. Théorie*. Chișinău: 2017. 630p. ISBN: 978-9975-56-458-8
40. MANOLI, I. *Dictionnaire des termes stylistiques et poétiques: Étymologie. Définition. Exemplification. Théorie*. Chișinău: Epigraf, 2012. 528p. ISBN: 978-9975-109-93-2

Texte literare:

41. GRANDES, A. *Los besos en el pan*. Barcelona: Tusquets Editores, 2015. 260 p. ISBN: 978-84-9066-581-7
42. LAFORET, C. *Nada*. Barcelona: Ediciones Destino, 1998. 276 p. ISBN: 84-233-1035-3
43. MATUTE, A.M. *Primera memoria*. Barcelona: Ediciones Destino, 1998. 212 p. ISBN: 84-233-0726-3

LISTA PUBLICAȚIILOR LA TEMA TEZEI

1. Structura externă și instanțele comunicării narative. In: *Philologia*, 2019, nr. 5-6 (305-306), p. 40-44. ISSN 0236 – 3119.
2. Formas de reprodución mediatizada del discurso en la narrativa española escrita por mujeres. In: *Probleme de romanistică și comunicare interculturală. Actele conferinței științifice cu participare internațională consacrată doctorului habilitat, profesorului universitar Ion Dumbrăveanu cu ocazia aniversării a 80-a de la naștere*. Chișinău: 2018, p. 273 – 277. ISBN 978-9975-142-38-0
3. El punto de vista narrativo: problemática y controversias. In: *Probleme de filologie spaniolă și italiană*. Chișinău: 2017, p. 86-92. ISBN 978-9975-71-962-9
4. Tehnici narative în romanul lui Camilo Jose Cela "La colmena", în *Studia Universitatis Moldaviae*, 2016, nr.4 (94) Seria Științe Umanistice ISSN 1811-2668 ISSN online 2345-1009 p.176-180.
5. Stil și perspectivă în romanul lui Miguel Delibes "Los santos inocentes". In: *Studia Universitatis Moldaviae*, 2015, nr.10 (90) Seria Științe umanistice ISSN 1811-2668 ISSN online 2345-1009 p. 77-82.
6. Tendințe actuale ale prozei de călătorie în romanul lui Antonio Álamo "Lo que cuentan los viajeros". In: *Cărțile de călătorii: un model intercultural de cunoaștere a lumii (Los libros de viajes: un modelo intercultural de conocimiento del mundo)*. Chișinău: S.n., 2014, pp.77-82. ISBN 978-9975-80-841-5
7. Perspectiva narativă în romanul scriitoarei Ana Maria Matute „Primera memoria”. In: *Studia Universitatis Moldaviae*, Seria Științe umanistice, nr. 4 (64). Chișinău: CEP USM, 2013, p. 129-133. ISSN 1811-2668
8. Perspective și voci în romanul lui Eduardo Mendoza "Adevărul despre cazul Savolta". In: *Omagiu lui Ion Dumbrăveanu*. Chișinău: CEP USM, 2009, p.270-275. ISBN 978-9975-70-858-6
9. Note privind tehnica introspecției în romanul psihologic „Neant” al scriitoarei Carmen Laforet. In: *Analele Științifice ale USM*, Seria „Științe filologice”. Chișinău: CE USM, 2006, p. 295 – 297. ISSN 1811-265X
10. Valori stilistice ale vorbirii indirecte libere în spaniola contemporană. In: *Probleme actuale de lingvistică, glotodidactică și știință literară*. Chișinău: CE USM, 2004, p. 271-273. ISBN 9975-70-535-9

11. Particularitățile monologului interior în romanul lui Miguel Delibes „Cinco horas con Mario”. In: Conferința corpului didactico-științific „Bilanțul activității științifice a USM în anii 2000-2002”. Rezumatele comunicărilor. Chișinău: CE USM, 2003, p. 119-120. ISBN 9975-70-267-8

ADNOTARE

Mîrzac Laura, **Microsistemul mijloacelor de expresie verbală a punctului de vedere al autorului în spaniola contemporană (studiu lingvo-stilistic)**, teză de doctor în filologie, specialitatea 621.06 – Teoria textului; Analiza discursului; Stilistică (limba spaniolă), Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 2020.

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (192 autori), 161 pagini de text de bază, 13 tabele. Rezultatele obținute sunt publicate în 10 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: *punct de vedere, perspectivă, autor, lector, narator, naratar, operă, text, discurs, narațiune diegetică, narațiune nondiegetică, stil direct, stil indirect, stil indirect liber.*

Domeniile de studiu: naratologia, lingvistica textului, stilistica, analiza discursului, teoria comunicării.

Scopul lucrării rezidă în elucidarea principalelor forme de manifestare verbală a punctului de vedere al autorului, în aspect lingvo-stilistic, prin integrarea adițională a rezultatelor obținute în domeniul naratologiei, psihologiei, filozofiei și artelor vizuale.

Obiectivele propuse: a urmări evoluția conceptului denumit *punct de vedere* și a identifica sferile de utilizare a acestuia; a structura informația multiaspectuală referitoare la conceptele *punct de vedere* și *autor*; a descrie mecanismele de funcționare a punctului de vedere în structura textului narativ; a aplica rezultatele cercetării teoretice la analiza materialului factual disponibil; a analiza mijloacele de expresie verbală a punctului de vedere al autorului în plan perceptiv, spațio-temporal și ideologic; a argumenta prezența resurselor lingvo-stilistice din cadrul formelor de reproducere mediată și directă a discursului; a stabili similitudinile și diferențele de scriitură în funcție de punctul de vedere adoptat și de formele de reproducere a discursului utilizate (mediată și directă).

Noutatea și originalitatea științifică constau în încercarea de a prezenta o abordare integratoare a subiectului investigat, situat la confluența naratologiei și lingvisticii, complementare fiind și cercetările efectuate în domeniul filozofiei, psihologiei, teoriei literaturii etc., care au reușit a fi orientate într-o direcție comună. Grație extrapolării rezultatelor obținute în aceste domenii de investigație asupra naratologiei și lingvisticii, s-a reușit elaborarea unui model propriu de analiză lingvo-stilistică a mecanismelor de funcționare a mijloacelor de expresie verbală a punctului de vedere al autorului în plan perceptiv, spațial, temporal și ideologic, care vine să confirme o dată în plus caracterul universal al conceptului în cauză.

Rezultatele științifice obținute au la bază recunoașterea caracterului universal și interdisciplinar al problematicii tratate, fapt care a permis dezvoltarea unui model interpretativ al funcționării mijloacelor lingvo-stilistice de expresie verbală a punctului de vedere al autorului.

Semnificația teoretică a lucrării constă în sistematizarea abordărilor și concepțiilor existente asupra *punctului de vedere al autorului*, precum și în oportunitatea identificării unor noi manifestări verbale ale acestuia, datorită tratării interdisciplinare care, la rândul său, urmărește (re)descoperirea altor căi de abordare și aprofundare a fenomenului studiat și aplicarea modelelor teoretice identificate pe un corpus de texte literare selectate în acest scop.

Valoarea aplicativă a tezei este determinată de posibilitatea implementării rezultatelor obținute în parcursul academic universitar, și anume, în cadrul cursurilor de analiză textuală, naratologie, lingvistică textuală, stilistică, hermeneutică.

Implementarea rezultatelor științifice este posibilă în cadrul noilor cercetări ale tematicii investigate. De asemenea, aplicarea rezultatelor cercetării poate prezenta interes pentru mai multe cursuri universitare de specialitate.

АННОТАЦИЯ

Мырзак Лаура, **Микросистема вербальных средств выражения точки зрения автора в современном испанском языке (лингвостилистическое исследование)**. Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук, специальность 621.06 – Теория текста; Анализ дискурса; Стилистика (испанский язык), Молдавский Государственный Университет, Кишинёв, 2020.

Структура работы: введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография (192 наименований) 13 таблиц, (161 страницы). Выводы и результаты исследования отражены в 10 научных публикациях.

Ключевые слова: *точка зрения, перспектива, автор, читатель, повествователь, фиктивный читатель, произведение, текст, дискурс, диегетическое повествование, недиегетическое повествование, прямая речь, косвенная речь, несобственно-авторская речь.*

Области исследования: нарратология, лингвистика текста, стилистика, анализ дискурса, теория коммуникации.

Целью работы является выявление и анализ основных способов вербального проявления авторской точки зрения, в лингвостилистическом аспекте, путем дополнительной интеграции результатов, полученных в области нарратологии, психологии, философии и изобразительных искусств.

Задачи работы: проследить эволюцию понятия *точка зрения* и выявить основные области его применения; систематизировать существующую на сегодняшний день информацию, относящуюся к понятиям *точка зрения* и *автор*; описать механизмы проявления авторской точки зрения в структуре повествовательного текста; применить результаты теоретического исследования к анализу фактологического материала; проанализировать вербальные средства выражения авторской точки зрения в перцептивном, пространственном, временном и идеологическом планах; обосновать применение соответствующих лингвостилистических средств передачи точки зрения автора в рамках прямой, косвенной и несобственно-авторской речи; выявить сходства и различия повествовательных текстов, в зависимости от выбираемой автором точки зрения и способа передачи чужой речи.

Научная новизна и оригинальность исследования заключаются в попытке представить интегративный подход к исследуемому предмету с точки зрения нарратологии и лингвистики, а также основываясь на результатах исследований, проведённых в области философии, психологии, теории литературы и т. д.

Полученные научные результаты основаны на признании универсального и междисциплинарного характера рассматриваемой проблемы, что позволило разработать интерпретативную модель функционирования лингвостилистических средств вербального выражения авторской точки зрения.

Теоретическое значение работы определяется возможностью систематизировать, существующие на сегодняшний день, теории точки зрения, а также, возможностью выявить новые способы вербального проявления точки зрения автора, благодаря междисциплинарному подходу, который, в свою очередь, направлен на поиск новых путей исследования и углубления изучаемого явления и применение выявленных теоретических моделей в рамках анализа художественных текстов, отобранных с этой целью.

Прикладное значение работы определяется возможностью внедрения результатов, полученных в ходе исследования, в рамках университетских курсов текстового анализа, нарратологии, лингвистики текста, стилистики, герменевтики.

Внедрение научных результатов возможно в рамках последующих исследований данной темы. Также, применение результатов исследования может представлять интерес для различных специализированных университетских курсов.

ANNOTATION

Mîrzac Laura, **Microsystems of the verbal expression means of the author's point of view in contemporary Spanish Language (linguistic-stylistic study)**, Thesis for the Doctor's Degree in Philology, specialty 621.06 –Text theory; Discourse analysis; Stylistics (Spanish Language), Moldova State University, Chişinău, 2020.

The thesis comprises an introduction, three chapters, conclusions and recommendations, a bibliography of 192 entries, 13 charts. The basic text of the thesis covers 161 pages. The results of the present study were published in 10 research articles.

Key words: *point of view, perspective, author, reader, narrator, fictional reader, literary work, text, discourse, diegetic narration, non-diegetic narration, direct style, indirect style, free indirect style.*

The area of research: narratology, text linguistics, stylistics, discourse analysis, communication theory.

The goals of the research are the elucidation of the main forms of verbal expression of the author's point of view, in linguistically stylistic aspect, by the additional integration of the results obtained in narratology, psychology, philosophy and visual arts.

Objectives of the research: following of the evolution of the concept of *point of view* and to identify its spheres of use; systematization of the information about the *point of view* and the *author*; description of the functioning of the *point of view* in the structure of the narrative text; application of the theoretical research results to the analysis of the factual material; analysis of the means of verbal expression of the author's point of view in perceptual, spatial, temporal and ideological aspects; arguing of the presence of linguistic-stylistic resources in the direct, indirect and free indirect speech; identification of the similarities and differences of the writing depending on the adopted point of view and the forms of reproduction of the discourse used.

The research novelty and originality reside in the attempt to present an integrated approach of the investigated subject at the confluence of narratology and linguistics, complementary to the researches conducted in the field of philosophy, psychology, literature theory, etc., which succeeded in their orientation in a common direction. Thanks to the extrapolation of the results obtained in these fields of investigation on narratology and linguistics, it was possible to develop an own model of analysis of the mechanisms of functioning of the means of verbal expression of the author's point of view, which confirms once more the universal character of the concept concerned.

The obtained scientific results are based on the recognition of the universal and interdisciplinary character of the treated issues, which allowed the development of an interpretative model of the functioning of the linguistic-stylistic means of verbal expression of the author's point of view.

Theoretical significance of the thesis resides in the opportunity to identify new verbal manifestations of the author's point of view, due to the interdisciplinary approach, which in turn seeks (re)discovering other ways of approaching and deepening the phenomenon studied and applying the theoretical models identified on a corpus of selected literary texts for this purpose.

Applied value of the thesis is determined by the possibility of implementing the results obtained during the university academic course, that is, within the courses of textual analysis, narratology, textual linguistics, stylistics, hermeneutics.

The implementation of scientific data in research and didactics is possible in the new researches of the investigated topic. Also, the application of research results may be of interest to the specialized academic courses.

MÎRZAC LAURA

**MICROSISTEMUL MIJLOACELOR DE EXPRESIE
VERBALĂ A PUNCTULUI DE VEDERE AL AUTORULUI
ÎN SPANIOLA CONTEMPORANĂ
(STUDIUL LINGVO-STILISTIC)**

**621.06 – Teoria textului; analiza discursului; stilistică
(limba spaniolă)**

Rezumatul tezei de doctor în științe filologice

Aprobat spre tipar: 25.06.2020	Formatul: 60x84 1/16
Hârtie ofset. Tipar ofset.	Tiraj: 50 ex.
Coli de autor: 2,2	Comanda nr. 220

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova

str. A. Mateevici, 60. Chișinău, MD 2009

e-mail: usmcep@mail.ru